

UNIVERSUL LITERAR

MARILE INUNDAȚI DIN SUDUL ITALIEI. — (Vezi explicația).

NOTELE SAPTĂMĂNI

Iarăși împăcarea româno-maghiară

Chestiunea împăcării româno-maghiare pe care presa de peste muni a agitat din când în când, a făcut demnă iarăși obiectul preocupării tuturor celor ce se interesează de soarta poporului românesc trăitor în Ungă.

Ziarul „Budapestan „Pester Lloyd“ a publicat un șir de așa zise concesiuni ce urmează a fi făcute românilor. Ca răspuns, un glas autorizat românesc, acela al fostului deputat D. Aurel Vlad, a venit să spună din nou că sunt vederile partidului național românesc în chestiunea împăcării și găsim de interes a reproduce aici declarațiile fruntașului român.

„Pe cât suntem noi informați, — a spus d. Vlad — guvernul crede că nominal în posturi de Stat și administrație bărbați de naționalitate română și făcând unele favoruri economice pe seama poporului de rând, lipa noastră pentru asigurarea condițiilor de existență națională s-ar putea împiedeca și că în schimb poporul nostru ar abdice la pretențiunea sa privitoare la egala îndreptățire națională. Așa dar să ne mulțumim cu un hid de linte și să facem politică de căpătuire personală de sus până jos.

Cei ce cred că pe baza aceasta pot ajunge la vre-un rezultat pozitiv, se înșală amar și noi avertizăm pe toți aceia care *bona fide* tind la aplanarea conflictului dintre români și actualul sistem de guvernare, — să fie cu rezerva cuvenită și să nu blațeze o cauză mare și dreaptă cu ațar încercări zadarnice, al căror stărușit nu poate fi decât cel mai rușinos fiasco.

„Un lucru trebuie să-l știe guvernul maghiar și anume: fără asigurarea condițiilor de dezvoltare culturală și economică absolut liberă, și fără garantarea egalei îndreptățiri naționale — de compromis nici vorbă nu poate fi. Nimeni nu dorește mai sincer decât noi aflarea unui modus-vivendi, care ținând seamă de interesele generale ale țării să satisfacă tot odată și pretențiile juste ale naționalității lor. Și tocmai fiindcă dorința noastră e sinceră și convingerea adânc înrădăcinată, că existența și viitorul naționalităților sunt strâns legate de existența Statului maghiar și a monarhiei habsburgice, dorința patriotică ne impune a indica baza — după părerea noastră, singura bază potrivită pentru aplanarea conflictelor.

„Spre a putea afla baza aceasta, trebuie să aruncăm o privire asupra deosebirii principiare între concepțiunea noastră despre Stat și despre condițiile sale de existență și între concepțiunea maghiară. Noi suntem de părere că Statul trebuie să ocrotească de o potrivă interesele tuturor cetățenilor săi și că acel Stat care nu vrea să nu poată asigura egala îndreptățire a unei jumătăți a locuitorilor săi, nu are și nu poate avea drept de existență. În consecință, convingerea noastră este că existența Statului este condiționată de asigurarea egalei îndreptățiri naționale. Fără de această asigurare, conflictul între Stat și cetățenii săi despoiați de egalitatea drepturilor va fi permanent, iar stărușitul acestui conflict nu poate fi decât sau nimicirea Statului sau nimicirea naționalităților. De compromis nici vorbă nu poate fi.

Baza pe care stă maghiarii azi și concepțiunea bărbaților de Stat maghiari exclude posibilitatea compromisului. Unitatea de Stat bazată pe desconsiderarea principiului de egală îndreptățire, nu poate fi acceptată de naționalități. Dacă politicienii maghiari, care nu renunță la susținerea unității Statului-maghiar

doresc o sinceră împăcare cu naționalitățile, atunci trebuie să primească de bază egală îndreptățire. După convingerea noastră, egala îndreptățire națională se poate garanta și în cadrul unității Statului.

„Odată ce această egalitate va fi asigurată, compatrioții noștri maghiari pot fi convinși că naționalitățile nemaghiare vor fi câștigate pentru totdeauna întru susținerea și apărarea Statului. Iată deci unde trebuie a se căuta modalitatea rezolvării chestiunii naționalităților, iar problema ce trebuie să preocupe pe acei cari serios și sincer voiesc să rezolve chestiunea naționalităților.

„Pentru a se putea intra în fondul deslegării acestei probleme, se cere însă o condițiune, anume renunțarea la ideea de Stat maghiar în sens sovinișt. Până când conducătorii politicii maghiare nu se vor convinge că ideea lor de Stat este o utopie care periclitează însăși existența Statului, nici vorbă nu poate fi de o încercare serioasă pentru rezolvarea problemei chestiunii naționale.

„Să fi ajuns deja politicianii maghiari la recunoașterea zădărniceii opiniilor lor și la convingerea că ideea de Stat maghiar este nerealizabilă și că garanția existenței Statului maghiar numai într-o împăcare cu naționalitățile se poate afla? Mulți dintre noi nu cred aceasta. Ca patrioți adevărați, ne-am bucura sincer dacă pesimismul nostru s-ar dovedi neîntemeiat.”

OCHII

— de EM. GĂRLEANU —

I-am văzut curății, nevinoși și fragezi, — ochii de copil, deschiși asupra lumii ca două stele. Pe luciul lor lumina cade ca pe două petale, iar ei, neștiutori ca florile, sorb lumina și-o resfrâng mai curată. Ochiul unui copil e o picătură de cer închisă într'un diamant.

I-am văzut apoi calzi, infiorați între cele două rânduri ale genelor umbroase și apropiate. În clipele aceste de dragoste, ochii au ceva din sclipirile lăceafărului de seară, din palpăirea sorilor pierduți în nemărgenitul hău al nopților de vară. Din ochii aceștia nu poți culege nici credință nici înșelăciune, ci numai simțământul nedeslușit și puternic care te atrage, cum te atrag în întuneric focurile acele care pe măsură ce crezi că te-ai apropiat de ele, dansă parcă sau tot depărtat unii mult.

Sunt ochii iubitei.

I-am văzut apoi aspri, ca două lucruri înghețate, tăioși, ca două buze de săbii, i-am văzut fulgerători, ca două scântee de noui. În clipele aceste apele lor se tulbură și iar se limpezesc, și picătura de cer închisă în scoica lor se preface în picătură de otravă. Privirea lor te înfrânge, sclipirea lor te doboară. Ca în fața a doi arhangheli, îți înnoți genunchii și-ți pleci sufletul. Sunt ochii femeii.

Apoi i-am văzut de-atâtea ori, — flori de mângâiere! — de atâtea ori, coborându-și pleoapele, încălzind leagănul, vindecând durerea; nici cerul nu e așa de curat și de adânc ca dansii, nici un cuvânt mai alinător ca ei, nici o picătură de rouă mai străvezie ca lacrima care le isvorăște din isvorul măhnirii lor. Sunt ochii mamei.

Și i-am mai văzut, ah! i-am văzut întunecându-se, sorbind cele de pe urmă raze de lumină, pâlind ca două stele în zori, luându-și rămas bun dela lumea aceasta, prin acele licăriri de părere de rău în care palpăie sufletul însuși. Le-am văzut genele apropiindu-se din ce în ce, până când, lipindu-se una de alta, au ascuns pentru totdeauna locul în care a strălucit dumnezeirea...

Și-mi vine să cred, că piatrile prețioase pe care le ascunde pământul la sânul lui, sunt ochii aceia cari au mai putut duce cu dansii cea de pe urmă rază de lumină.

Din Iargul Mării Negre

.... Ce apă ciudată Doamne și ce putere ascunsă o poartă și o frământă atât de tainic și grozav!... Nici odată noaptea nu pare mai mare și mai de plumb ca pe marea Neagră, nici odată luna nu pare mai stinsă și mai moartă ca pe marea Neagră, nici odată vântul nu urlă și nu pustiește mai năprasnic ca pe această mare pe care și apa și vântul și gândul și dorul sunt rele și negre ca numele ei. Ce apă ciudată Doamne și ce putere ascunsă o poartă și-o frământă de clatină lumea, de tremura firea cu tine cu tot...

Nu m'am așteptat să duc atât de bine; sunt încântat de cum mă port mai ales că plutesc pentru prima oară pe mare, pe o mare infuriată care nu vrea să ție seamă nici cum de stângăcia și neprieșterea mea în această sublimă artă a navigației, care infloresce și vrea să stăpânească tot mai mult pe fiecare zi. Dar parcă n'ar fi marea de vină, dacă vântul și-ar vedea de cale, acest vânt care o flueră în față, care-și cântă acciași veche poveste pe care o poartă cu el de atât amar de vreme, de la neuitatul răul Halys din ținutul Trebizunde până în Scitia la Ister unde îngheată vinul iarna de se taie cu toporul...

Mă uit afară prin ochiul de sticlă. Constanța nu se mai zărește, doar lumina unui far ajuns și lăsat în urmă mă clipește din când în când și acum trage să moară, dar în sufletul meu tot mai trăiește icoana îndepărtatului oraș care m'a făcut să trăiesc câte-va clipe în a căror valtoare am plâns și am simțit cât o lume întreagă... Fluierase pentru a treia oară; pe covorta vasului se mișca o mulțime vioaie, se fierbea o lume din a cărei frământare eșia deasupra un ce care te îndemna să faci ceva. Eu mul priveam fără să mă satur și fără să știu unde; dar când se strângea ultima frânghie, când se scotea ancora înămolită departe, când holborosea marea, făcând ochiuri largi pline de spumă, când cel de la țara se depărta, pierind ca prin minune de lângă picioarele noastre, atunci am simțit că se petrece ceva neînteles în mine, am simțit că se învârteste pământul, ducând cu el tot ce are, am simțit cum fug și se despart de mine atâtea năzuinți fără de rost și atâtea doruri necuprinse, încât, desbrăcat de acele nimicuri și răutăți omenești, părea că sunt mai mare, pătruns de o tăină de adevăr că prinsesem o dragoste nesămniță de viața nouă și curată ce-mi lițerea înainte și pe care n'o cunoșesem până atunci.

După ce ne-a defilat o întreagă flotă de corăbii, de vapoare, după ce legănarea vasului ne așezase după felul și firea noastră prin cabină, se lăcane, întinși pe scaune la aer curat, sau cufundați cine știe pe unde; după ce lumina din port adunate într-o pată albicioasă se stingea pierind, m'am scoborât jos de tot pe o scară repede, îngustă, de pe care aș fi căzut de zece ori dacă nu mă țineam cu amândouă mâinele. Când am ajuns în capul scării m'am oprit ca Machidon în fața furnicilor; nu mai era pas să treci pe jos; o mare de capete răspândite cât ținea cuprinsul, un furnicar împetricit cu de toate și în așa fel că m'a tentat să mă strecur în acel mozaic mișcător în care și sunetul și culoarea și auzul se pierdeau într-o lumină gălbui obositoare, într'un fum greoi de tutun aprins, într'o hărăială de grunzuri răgușite, într'o huială mă-

rită de suflarea vântului și de murgul turbat al mării care le ținea isonul.

Pe partea stângă, despre răsărit, stropi de apă împrăștiată de vânt răpăiau năprasnic în pânzele întinse ca să nu răzbată pe ferestre în vapoare, un fel de apărători, prin care pătrundea o prăfulală fină de apă ce făcuse lac pe jos. Aci, mai liber, am putut să respir, să drănuiesc liniștit; acel mare tablou în fața căruia mi-am dat bine seama că în lumea noastră sunt încă multe lucruri pe care nu le poți înțelege sau desluși decât numai la locul lor, acasă la ele. Pe podeala de scânduri înguste erau întinse scoarțe, plăpuni, baloturi, perine și desagi, coșuri cu meringe, cufere și legături, găleți, li ghiane, ulcioare cu apă, atâtea lucruri deosebite prin felul, natura și destinația lor, că-ți obosea ochiul încrămențit, că te făceau să le pierzi rostul fără să le poți înțelege sau să le îți minte pe toate. Patul întregi cu macatură așternute pe jos, unde copiii sbuciumați de frământarea mării dormeau în neregulă și îmbrăcați ca și mamele lor, căzuți de oboseală, de legănarea nesănătoasă, urnată de boala grozavă de mare care nu iartă de cât o parte din cei ce vântură apa și nici o dată pe cei ce au cunoscut-o cât de puțin. Divanuri și canapele improvizate pe țăzi de diferite mărimi și forme, unele mai sus, altele mai jos, mai mari sau mai mici, tocmai ca și lojile unui teatru, te făceau să crezi că ești într'o panoramă cu mai multe cuști, cu mai multe colivii.

Două armeni pe o lăvcioară, stând turcește și fumând, jucau cărți la lumina unei lumânări de sevă, lipită de fundul unei țigări; jucau, făcând șanșe și la timp strigând: „On dort” sau „Otuş bir”. La picioarele mele un turc bătrân și hâz, fără să ție seamă că trecuse miezul nopții, a scos dintr'un coșuleț o mașină cu spirt, tot dichisul, iar tacticos, vă zându-și înainte de treabă, sufla în ibricul de alamă cu coadă lungă, unde palpaia cafeaua ai cărei aburi calzi și aromatici începuse să mă ispitească, de și nu sunt prieten cu acest soi de băutură pe care orientalii pun atâtea preț.

Din toate colțurile, de pretutindenă, scânteia țigărilor aprinse, desennând numărul atâtor mici furnale ce încău atmosfera în care pluteau nenumărate miasme amestecate cu sunetele ce se pierdeau, prelungindu-se ca și zăvăila unui bondar ce rătăcește în miez de vară prin lanul de grâu.

Atâtea chipuri și costume, atâtea culori și mărimi, atâtea glasuri și atâtea limbi că imprună cu horcăitul celor adormiți, cu țipetele unor copii năvălași, cu talfasul celor ce voiau să uite drumul, toate la un loc și cu huiala mării dădeau o încălecată, un amestec de tot, ceva mareț și răf că rămăneai cu gura înțredeschisă, cu ochii holbați și mari, fără să te poți pricope dacă în adevăr le vezi și le simți sau numai așa de departe și se spune sau visezi.

Când m'am urcat pe punte sus, Auștrul prinsese să bată mai bine, iar de mânia că n'a putut să mă trănțească s'a încercat să mă înăbușe, să mă îneco, dar nu m'am dat învins, că m'am înășurat într'o manta și m'am trântit pe un scaun lung și meale, de ciudă, drept în fața lui, ascultând cum de mânia văjăia pe la ureche, sau cum palpaia pe pânze care se sbăteau cumplit. La urmă ne-am făcut prietenii buni, mi-a povestit atâtea lucruri noi că l-aș fi ascultat o zi, o viață, cât ar fi stat să-mi spuie el, dar de la o vreme m'a biruit șiretul și m'a alit să fug să mă adun în siguranță de unde scriți acum, că îmi înghețase o mână rău, atât de rău că mă n'o mai simțiam.

AL. V. Căstău.

PAUL VERLAINE

CÂND VOIŢI MURI

Când voiți muri, nu plânge, cată
Să uiți durerea, ca și când
Ce-a fost atunci, ce-a fost odată
A fost un vis; să uiți curând.

Când vor scârli pământ pe mine
Tu nu vei plânge nici atunci;
Că ia un pumn de lut, iubito,
În groapa mea să îl arunci.

Când voiți muri, să uiți îndată
Că ai fost iubită mult, cândva;
Părerii de rău să n'ai, căci altul
Te-o mângâia de moartea mea.

Când voiți muri, nu plânge, cată
S'alungi durerea în jurul tău;
Și inima-ți îndurerată
Nu plângă somnul meu cel greu.

Mihail Em. Procopiu

PRIMUL FARMEC

Seara se lasă pe lunci, iar apele
se aud mai deslușit, murmurându-și
cântecele, pe când stelele prind să
scânteie din ce în ce mai multe—lu-
mânări singurătăților largi...

Tu ai rămas în prag fără să știi
ce vrei, cu ochii la luceafărul de
seară și aștepti pe cineva pe care
nu-l vezi și te gândești fără să știi
la ce. O mulțime de dorinți te cu-
prind și nu ți-i dor de nimeni; ci a-
rădă-tea lucruri ai de făcut și ai uitat
ce trebuie să faci pentru că ești așa
de tânăr și pentru că astăzi ți-a
spus el pentru întâia oară într'a-
murg, când te întorceai acasă de
prin lunci, unde te-ai jucat toată
zua cu fluturii—ți-a spus el că ești
frumoasă și că-i ești dragă. Nu te
așteptai tu la asta, dar te-așteptai
să-l vezi pe el, și el așa de-odată ți-a
spus din cărare și a început să-ți
spună și să-ți însure tot ce-i prin lu-
că și prin stele, dar pas să mai știi
tu ce ți-a spus el, căci n'ai înțeles
nimic, dar ai fugit de-odată așa,
ca o câprioară speriată... Și acum
ai rămas în prag fără să știi ce vrei.
Este coloz după dealul acela cum ese
luna: faci ochii mari și te infioră în-
treagă de-un farmec neînțeles dar
deslușit. Și buzele tale prind, în-
șite, să șoptească în nestire: Ce
frumoasă seară!... Dar mama ta dă
tine și se miră că stai așa și te
fotorează binisor despre ceva. Tu, ru-
șnată, fără să știi de ce, dai fuga
apoi să cauți cutare lucru, dar cum
se face că nu-l găsești de loc, și-l
cauți mereu până nu-l mai cauți,
și pe urmă când nu te vede nimeni te
dărești cu coatele de fereastră și pri-
vești afară... Vezi tu bine că nu mai
ești aceeași fetiță zburdalnică, gata
să rătă de ori-ce, să se joace cu
coțofane, să sărute cu atâta veselie pe
mama ei. Și în toamă ca o păsărică
gata de zburat, deschizi fereastră
parcă voind să zbori în lume, să te
faci departe departe... Tu nu știi unde
e, dar vrei tu numai să te duci
unde-va, într'altă parte, așa ori un-
de ar fi. Cine oare ți-a pus în inimă
această de-odată un dor nepricupit și
fără margini? Să vrei ceva și să nu
știi ce vrei, și să nu-ți mai placă
nici un lucru, nici o carte și nici
o sută la părintească?... Vezi, o în-
tâia oară când ți se face dor de
cunoscute, de o altă viață, când
cauți un loc sigur și puternic în-
cercare să-ți reaziți inima ta incre-
zătoare și sufletul tău visător. Il
cauți pe el, draguțică față cu părul
de aur, pe flăcăul voinic și tânăr ca-
re să-ți stărnească dorințele și în
butele cărui să simți și tu că alta
e viața și alta-i fericirea. A sosit cli-
pa când trebuie să iubești și tu sprin-
țară copilă, când ochisorii tăi veseli
și blânzi să se înroureze de duioșia
zelei nu știu ce, care fără veste îți
intră în inimă și-ți înfășoară gân-
dii...

Ce liniște e afară și-i răcoare...

Inventatorii noștri

Inginerul AUREL VLAICU

Foto-Luz

Numele d-lui inginer Vlaicu este
cunoscut azi de întreaga țară și nu
mai avem nevoie să spunem nici cine
e, nici ce-a făcut tânărul nostru com-
patriot.

În admirația întregii lumi savante
de la noi, în admirația întregului
românism, inginerul Vlaicu a izbit
să afirme puterea de concepție a
omului de știință român a reali-
zat primul aparat de sburat româ-
nesc.

Aparatul inginerului Vlaicu și-a
câștigat — după cum se știe — defi-
nitivă confirmare științifică cu pri-
lejul manevrelor regale de demnăzi.

Uite ce-ți mai vine prin gând: Ai
vrea s'o ei așa razna pe lunca de co-
lo în mirosul de romanite și sulfine;
dar ți-e atât de teamă. N'ai plecat
nici odată tu singură așa, și singu-
rică te certă de ce-ți mai vine prin
gând; ba și o lacrimă dă să-ți iasă
din ochi... Ia mai bine să fiu eu
cuminte ca întotdeauna, și prinzi din
nou să te certă, și stai așa și te in-
trebi ce-i fi având tu astăzi, neli-
niștea asta, toate astea, de unde îți
vin? Ori poate ai fi bolnavă și tu nu
știi, dar ce boală o mai fi și asta?
Apuci gherghelul cu ciudă și ai în-
cremenit cu acul pe pânză, cu ochii
duși, cu gândul rătăcit și cu inima
lătând din ce în ce mai tare. Doam-
ne, ce am eu astăzi? Și sări de o-
dată în sus și te plimbă prin casă
ca o păsărică prinsă. Apoi fără să
știi, te apropii de fereastră iar, și
privești în noapte, dealungul de-
alților, sub vraja lunii... Parcă ai
vrea să vezi pe cineva venind pe
drumul satului. Și iar stai așa și te
certă... Nu, nu, astăzi se petrece
ceva cu mine îți zici tu, dureroasă;
ia să fiu eu cuminte.—cuminte, ce-i
asta? Și închizi fereastră, stingi
lampa și te culci. Apoi, parcă vrând
să nu mai vezi nimica, te ascunzi
în perne și închizi tare ochisorii tăi
atât de întristați și gata pentru
plăns...

Luna varsă în odaie un miragiū
de raze și prinde o aquarelă pe pă-
rete... Dar tu n'ai astămpăr, și îți
întorci capul și fără să vrei des-
chizi puțin ochii și o vezi. Dar nu-
mai poți închide, și acum rămâi așa
și o privești ca pe un tablou nevor-
bit de frumos, care are ceva din fal-

Soldatii și ofițerii superiori spun și
azi emoția înălțătoare ce au simțit
pe câmpul manevrelor, la vederea
sborului maestros și lin al aeroplă-
nului Vlaicu, pe întinsa luncă a Ol-
tului, în amurgul impurpurat de raze
apusului de toamnă.

Inginerul Vlaicu are să fie sărbă-
torit, după cum merită, și astăzi la
Ipodromul de la Băneasa, unde s'a
organizat meetingul de aviație în o-
noarea sa. Nu putem de cât să felici-
tăm din suflet pe tânărul inginer,
cărui știința românească îi dato-
rează unul din cele mai mari ale ei
succese.

Ygrec.

na neliniștei tale. Nici odată nu ți
s'a părut o rază de lună mai fru-
moasă ca în seara asta. Și-i atâta li-
niște în casă, atâta frumec se risipește
peste tot, pe pereți, pe lucruri, pe
pat, pe ochii tăi, că nu-i mai poți
închide și nu mai poți dormi.

Dar ce se aude? Parcă flueră ci-
neva un cântec?... Da!... Și parcă
tu l-ai mai auzit și în alte seri, câte
odată, pe la fereastră ta! Da, da,
el trebuie să fie, căci el, fluerând,
ți-a eșit în cale într'amurg pe drum
și ți-a spus ceva, ba ți-a spus mai
multe, dar nu-ți mai aduci aminte
ce ți-a spus.—ba da; ți-aduci amin-
te... vezi că, nu poți uita așa de re-
pede când îți spune cine-va că ești
frumoasă și că-i ești dragă. Ia să
văd cine o fi pe drum, îți zici tu
curioasă și sări din pat cu frică și te
uizi pe fereastră... Ah, este chiar el!
Și nu mai poți de bucurie! — Ei,
dar ce-mi pasă mie dacă-i el, îți zici
tu musitrătoare, și ai vrea să te dai
îndărăt, să fugi dela fereastră; dar
parcă ți-a lipit cineva coatele de
geam și ți-a legat piciorușele că să
stai pe loc—și apoi doar nu faci nici
un păcat, mai ales că nu te vede
nimenea de-afară.

Un flăcău înalt, cu plete negre, s'a-
propie încet de căsuța ta. Ai rămas
uimită! Luna plină-i arginteză dru-
mul și el pare un Făt frumos rătăcit
prin tinuturile astea, neștiind ce să
facă, pe unde să apuce. Așa-i că e
frumos? Și mai ales cum pășeste ei
atât de încet parcă să nu supere li-
niștea nopții, parcă adunând de la
un pas la altul o lume de gânduri.
Tu nu poți să nu-l privești cu mai
mult îndemn și chiar cu drag, că
nu te vede nimenea de-afară... Dar

ce o fi vrând să facă? Uite, a stat
în loc și chiar în dreptul ferestrei!
tate și chiar a ridicat ochii spre ea...
Oare te-o fi văzut pe tine? Te-ai da:
de-odată în lături, dar parcă ți-a
făcut cineva vânt și iar ai venit la
fereastră, și parcă te-a pironit așa
ca să nu te mai poți mișca de acolo...
Dar el stă pe gânduri... Acum se
uită în jos, acum pe dealuri, acum la
lună, și iar la fereastră ta... Tu nu te
mai poți mișca, dar tremuri toată
ca o trestie în vântul dimineții. Ce
frumos e! Incepe să-ți pară rău că
nu i-ai răspuns astă-seară nimic,
nimic, doar el ți-a spus lucruri
așa de frumoase, mai frumoase
de cât poveștile. Ași fi putut
măcar să-i spun când am ple-
cat: bună seara, îți zici tu în-
vățându-te, dar ai fugit așa de o-
dată parcă te-ai speriat de ceva.
Ce o fi zis el? Și uite cum se uită
de mult spre fereastră. Dar nu poate
să mă vadă de afară. Dar ce ar fi
să deschid fereastră să mă fac că
mă uit unde-va și repede să o în-
chid... Ah, ce gând îmi vine și mai
ales că poate să afle mama, ce ar
zice ea? Ce să fac? Nu știu ce să
fac!... Dar uite, cu cât îl văd me-
reu, îmi pare tot mai rău că m'am
arătat în fața lui așa nu știu cum,
doar el nu mi-a făcut nici un rău!

Ce-ar fi să deschid fereastră? Și
daci de câteva ori mâinele ca s'o
deschizi și iar le lași, iar inima îți
bate atât de tare, parcă-i o furtună
în ea.

Un liliac trecu fălfâind pe de-astu-
pra lui, și el îl urmări cu privirea
până dispăru în lunci. Dealurile se
albesc tot mai mult și pădurile de
mesteacăn se fac ca de aur. De la
fântână se aude abia sunând, un
murmur plin de taină... Auzi, ce
dor nebun să te cuprindă! Să pleci
așa de mână cu el pe cărări coti-
toare—și să te duci... Ce-ar fi să des-
chid fereastră? Am fost așa de rea
cu el că nici nu mă pot erta, îți zici
tu iar cu milă.

Dar iată-l, face un pas, își mai a-
runcă odată ochii către fereastră și
pleacă înainte... Un fior ți-a străbă-
tut inima ca un cutiț și toată arzî:
îți pare așa de rău că plecat! Dar
dacă ar fi să deschizi acuma fereas-
tra și să-l strigi? Ah, asta nici atât...
Uite-l, se duce pe acolo, peste răzoa-
re, uite-l se duce... și nu-l mai vezi—
s'a dus.

Acuma parcă toată luna a căzut pe
fereastră ta și a umplut odaia de lu-
mină. Tu parcă te-ai deșteptat din-
tr'un vis frumos și dureros, și te duci
încet, speriată de farmec, și te în-
chini uimită, cu mânuța tremură-
toare—pe urmă te sui în pat.

Ah, doamne, ce rea am fost, îți
zici tu mahnită, și îți îngropi ca-
pul în perne, întrebându-te fără de
glas: Dar oare mâine seară o mai
trece? Și ca și când cineva bun te-ar
fi asigurat că da, îți șoptești prin-
tre buze încetinel și cald: Dacă o
mai trece și mâine seară, dacă o mai
trece... dacă o mai trece... am să des-
chid fereastră!

Și atunci cum nu era nimenia ca-
re să-ți fie de urât, un stol de la-
crimi ți-a căzut din ochi și s'a cul-
cat cu tine...

AL. ST. VERNESCU.

GUGETĂRI

Din necumpătare vin multe și mari
răutăți.

Platon

Buna educație a tinerimii este întâ-
iul fundament al fericirii omenești.

Leibnitz

Cuvântul e jumătate al celor ce as-
cultă.

Montaigne

Glasul întregii naturi ne strigă că
este un Dumnezeu.

Voltaire

Numai geniul poate pricepe geniul.

Schumann

Înțeleptul își restrânge nevoile ca
să-și păstreze sau să-și întindă liber-
tatea.

Schopenhauer

SONET

*tu pleci cu fericirea mea, de-odată,
Ce merge în același pas cu tine
Ca să-ți aducă-aminte și de mine
Când ai să fi pe-aiurea adorată.*

*Vești merge-așa... tu cu privire senină,
En suspinând și veșnic zbuciumată
De grija ta: cea mai frumoasă fată
Ce n'a știut ce-î rău și ce e bine.*

*Și ne'ncetat, va asculta cu frică
Vibrările acele schimbătoare
Din inima ta mică, mătălică.*

*Tu pleci cu fericirea mea—și mi pare
Că ai să te'norci tu dragă singurică,
Plângând de mila ei și de'ntristare...*
Al. St. Vernescu

VIAȚA 'N GLUMĂ

PORTOFELUL

Drăguța, simpatica și plină de duh Anișoară n'avea de cât un singur cusur în ochii amicului ei Nicu. Era foarte uitucă. Era în stare să se uite chiar pe ea... de gâtul cine știe cui, dacă Nicu nar fi fost neincetat lângă dânsa, să-i aducă aminte pe ce lume trăia.

Anișoara era însă uitucă și pacă. Era, probabil, un vițiu din naștere. Chiar mania ei spunea că de mică, de foarte mică, venise pe lume cu o lună înainte de vreme, pentru că uitase termenul.

Între multe altele, amicul Nicu trebuise să o descălească de nenumărate ori asupra obiceiului ei de a-și purta portofelul în manșon.

Și nu de alta, dar lucrul era cu atât mai primejdios cu cât drăguța, simpatica și plină de duh Anișoară nu se putuse desbărâ de obiceiul de a-și lăsa manșonul pe unde ajungea: pe scaune, pe canapele, prin lanvaie, trăsuri, pe teighelele prăvăliilor.

Ce trebuia să se întâmple se întâmplă. Totul se întâmplă pe lumea asta.

Într-o zi, Nicu se afla într-o prăvălie mare, unde făcuse niște cumpărături, când, de departe, simeta delicată a simpaticei, etc., Anișoară îi apără înaintea ochilor. Lângă un morman de stufe, pe o masă, la zece pași de dânsa, manșonul i se odihnea nesupărat de nimeni și uitat de toată lumea.

— Atât mai bine! își zise Nicu, învățătura prin experiență face mai mult de cât ori ce dăscăleală cu vorba. Iată prilejul să mi pedepsesc drăguța de uitucenia ei.

Și se apropie binișor de manșonul din care apărea foarte la vedere un colț al portofelului.

Cu multă băgare de seamă, ca să nu atragă atenția nimănui, se apropie mai mult și puse mâna pe portofel.

După ce-l văză în buzunar își văzu de drum.

Nimenea nu-l observase și putu eși din prăvălie nesupărat.

În seara aceea, simpatica, drăguța și plină de duh Anișoară prânzea cu el.

Pe mai lectie avea să-i citească căn! ea avea să-i anunțe pierderea portofelului, și apoi, ce lucrurie când avea să-i înapoieze prețiosul obiect.

Recunoștința Anișoarei se traducea de obicei prin nenumărate și calde îmbrățișări și Nicu șcompta de pe acum îmbrăcătoarea perspectivă.

Cu toate astea, Anișoara nu se prea grăbea să pomenească de dispariția portofelului.

De geaba încercase Nicu să aducă vorba într'acoece: Anișoara habar n'avea.

În cele din urmă, nemaî putându-se stăpâni, Nicu ceru drăguței lui să-i schimbe o monedă de două lei.

— Cu plăcere, zise ea, și plecă să-și cânte manșonul.

Nicu aștepta lovitură de teatru pe care era s'o pricinuiască descoperirea furtului.

Dar, o! surprindere! drăguța, simpatica și plină de duh Anișoară, băgând mâna până în coate în manșon, scoase portofelul.

Cum se poate!

Nicu se gândi un moment că, vrînd să facă pe dublia, îi șterpeliase la rândul ei portofelul, dar se convinse repede că-l avea tot în buzunar.

— Asta-i bună! strigă Nicu, am furat portofelul altei cucoane!

Și căzu ca trăznit pe scaun.

Adaptare de

Costache Glumici

SICILIANA

II

I se părea că deodată aerul devenise înăbușitor. Ridicându-se repede el zise:

— Regele...

— El a eșit pentru un moment, îl întrerupse Cleonica, vei fi chemat îndată la dânsul, să afli hotărârea. Povestește-mi ceva până atunci despre Roma. Sunt Romanele frumoase?

— Ori-ce femeie este frumoasă în ochii bărbatului, care o iubește, răspunse Camillus, după o scurtă gândire.

— Sunteți voi Romanii, în stare să iubiți? (un ton ușor de batjocură răsună în vocea reginei). Ce înfățișare au femeile pe cari le iubiți voi?

— Ele au moravuri sobre, zise Camillus și nu se împodobesc pentru un bărbat străin. Pe copiii pe cari ele ni-i dăruiesc se bazează puterea Romei, pentru aceea adorăm noi în ele izvorul puterii noastre. Și ele sunt cumințe, — căci nu încercă nicădată lucruri zadarnice.

Aceste ultime cuvinte el le rosti într-un ton aproape provocător. Dar regina zâmbea.

— Ia privește, vin să te chem la rege, — zise ea arătând cu mâna spre două sclavi negri, cari intraseră cu torțele în mână. Ne vom revedea mai târziu.

Camillus urmă pe călăuzele sale prietru'n gang îngust. Figurile negre și svelte se strecurau fără zgomot înaintea lui; lumina roșie a torțelor, se juca în chip ciudat cu umbrele lor pe pereții de marmură. Solul nu ținu seamă de aceste, toate gândurile sale erau atințite asupra convorbiri decisive cu regele și dacă fața zâmbitoare a unei femei voia să se strecoare în mintea sa în chip amăgitor, el o alunga dând din cap în chip supărător.

Fiind adâncit în gânduri, nu observă că pământul gangului se inclina ușor și că pereții, în dreapta și în stânga, nu mai erau de cât stânci aspre. Deodată el tresări și își trase sabia din teacă.

— Stați, unde mergem?

Dar el se văzu deodată singur. Înaintea sa zăceau pe pământ torțele fumegânde. Insoțitorii săi se strecuraseră ca niște șerpi... ca și când i-ar fi înghițit pământul.

O groază sălbatică zgudui pe Roman. Cu mare greutate însă înăbuși un strigăt de groază. Unde se afla?

Acesta nu mai era un gan... Peste tot locul se ramificau în întunec, poate sute de ganguri! Unde era drumul său, drumul înapoi spre libertate? Ce le pășau Latonilor de solul Romei? Dar mai înainte ca Roma să-l războve, oasele sale ar fi putrezit aici!

Lucru ciudat, că el lăsară torțele aici!

El le ridică, aprinse una cu băgare de seamă și începu să facă o recunoaștere dealungul pereților. Măini omenești lucraseră aici, după un plan anumit... Trebuiau să fie semne pentru reînnoțire.

El devenise iarăși liniștit și resoluț, căci știa, că scăparea sa atârna de faptul ca să nu se lase a fi stăpânit de groază. Deodată zări două litere înpreunate zugrăvite pe perete cu vopsea albastră... la zece pași altele... și iarăși altele. El porni repede după ele.

Gangul părea că se învârteste și iarăși se învârteste. Deja aproape și a doua torță se stinsese și din întunec începură iarăși să soptească și să chicotească vocile groazei...

Deodată pământul începu să se ridice... și acum asta nu mai era decepțiune... un curent de aer răcoritor îi adia în față. Acum se stins restul torții, dar deja el văzu înaintea sa o deschizătură rotundă și luminoasă.

Acolo se afla iarăși hala cea mare, pe care o părăsise mai înainte; rătăcise cre întregi acolo jos? Luna își urma cursul mai departe, ca lumina numai o parte mică a vastei hale. Dar și acest întunec era viu, cineva se strecură pe lângă el, având o respirație caldă și foșnitoare. Mai înainte ca el să poată pune mâna pe armă, îi sarise în piept și niște dinți și ghiare ascuțite îi cuprinseseră vestimintele.

O mătăhală neagră se svârcolea pe pământ, Camillus puse pe adversar jos, sub el, și apoi trase spada.

Atunci el se simți apucat de braț și o voce argintie îi zise:

— Nu-l ucide, Camillus, animalul e blând!

Întreaga hală era iarăși iluminată de focle. Romanul se ridicase zăpăcit și privi frufas când pe regina, când pantera robustă, care se alipise, mărind la picioarele ei.

— Astfel tratați voi pe solul Romei, lașilor?

Un gest al reginei îl întrerupse cuvântarea mândroasă. Ea arătă spre o ușă deschisă.

— Regele te așteaptă, Camillus. Romanul îi întoarse brusc spatele și plecă fără să rostească o vorbă. Cleonica zâmbi. După aceea ea privi gânditoare spre grădina, cu piciorul îngropat încă în blana pestriță a panterei, care-i lingea tălpile sandalei. Ea abea și întoarse capul, când Romanul se întoarse având în mână un sul de papyrus.

— Pe mine mă chinuiește o enigmă, regină. Cum să-mi explic toate acestea?

El arătă spre panteră și spre sul. Cleonica zâmbi iarăși.

— Alianța noastră cu Roma!! Eram de față, când ai scris-o. Iartă ceva care pare prea serios pentru un joc și totuși a fost un joc. D-v. sunteți un popor străin, Camillus, am trebuit să te pun la încercare dacă meritați, ca din cauza voastră să desfăcăm legătură vechi.

— A fost o încercare, un joc?

— Da, dar bine jucat, zise regina rîzând.

Și posomorâtul Roman răsă din toată inima. Ochii săi sclipeau când sărută mâna reginei.

— Pe Jupiter, tu ești o femeie ciudată! Tu meriți să fii o Romană!

Și ochii Cleonicei scâpărau. Ea zise foarte serioasă: Îți mulțumesc știu că este cea mai mare laudă a ta! Dar pe Joe, mai bine rămân o Greacă!

Când solul Romei părăsi palatul regal, el și găsi escorta, care-l aștepta. Cu toții încălecară și porniră spre oraș, trecând prin grădinile luminate de lună. Ei vorbeau foarte vesel despre viitor—despre forma pe care o va lua acum războiul—despre victoria asupra Punilor urgisiți.

O expresiune involuntară de admirațiune întrerupse conversația războinică, drumul făcuse de odată o cecitate și în fața lor se afla orașul cu templele și grădinile sale și cu portul plin de corăbii, frumos ca un vis din povești. Mica trupă privea încântată splendidul tablou. Un tânăr de lângă Camillus exclamă:

— Syracuza pentru Roma! Camillus privea cu sprâncenele încrunțate. După aceea zâmbi în chip ciudat și apoi zise cu vocea pe jumătate:

— Mă tem, că aceasta nu va fi așa de repede. Pentru aceasta ar trebui să-și dea mâna o femeie în teleaptă sau ea va trebui—să moară!

C. SCURTU.

VREMURI GRELE

Inchisoarea Pangarați

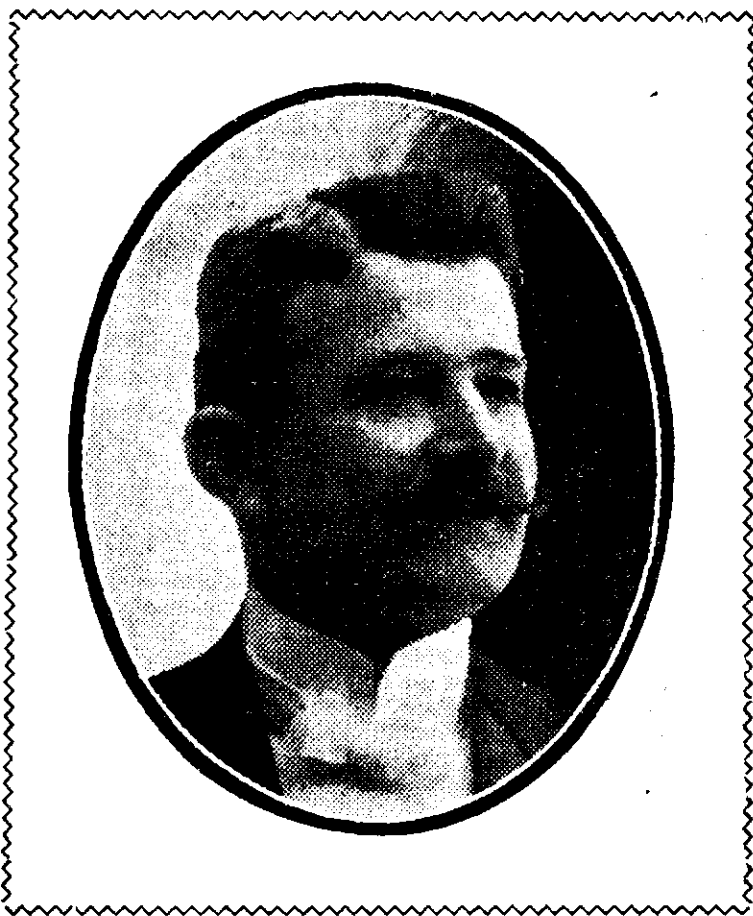
...Sus pe culmea cea verde a dealului singuratec, îngropată între pădurii șoptitoare de basme al căror fațetă s'a răcit de mult în unda părășului ce-i scaldă poalele. — Inchisoarea Pangarați pare a fi fost clădită anume pentru oamenii păcătoși. — pentru cei peccatiții cu singurul necinstei. Zidurile sibiaste împodobite cu bureții vremurilor, cu sfârșăturile vânturilor, — zidurile sibiaste — își și colo îngenuchi pe de ruină. — strejuesc ca niște sentințele fantastice, lăcașul cel immorandat în verdeață și pusticitate...

Când zorile luminoase ale dimineții, apar ca mândre crăieșe pe firmament, poporul încătușat în încă lanțuri — al lăcerii și al greșelii! — se deșteaptă la jeholicul dansul de clopot dogit, ce se strecoară în accente triste din turla schitului străvechi, din urla aceea înegrită de vâlcari care se elatină în bălta vântului pe câmpiorii ei putrezi. În șiroii lungi și colorate'n cenușă părăsesc cu totți la rugăciune. Bătrânul sibastru Eviatos, ridică mâna lui în ombrătoare deasupra capetelor plecate și mormură în cadenta unui ison bătrânesc o rugă pioasă. Și fețele sarbădese ating cu frunțile lor țărâna și depun lacrima pocăinței pe sânel lumii fără de glas, pe sânel acestei prieten al tuturor care în mila lui fără de margini le dăruiește cu bunăvoință, mângâierea odihnei într-o veșnicie. — zău... această odihnă e cea mai plăcută odihnă a lor, cea mai dorită, cea mai sfântă...

Sărmanii!... Cu dor negrăit așteaptă ea cernerea anilor să li-o aducă cât mai curând, cât mai curând... Și cât nar da acești immorantați de vii, să schimbă în veșnicie, în uitare — într-o cruce strălucită de lemn, sau în patru scânduri de brad puse pe o targă, — viața lor monotonă și împovărată de vedenii ce numai basmele mai pot concepe. Unul câte unul apune, precum apune în taină vâpăia amurgului de teamă și de nimeni strigat în loc. Fericitul înghețat de vraja morții este condus de patru frați tăcuți și sumbri — acolo în deal... În deal... O...câți s'au dus în deal cu inima frântă de dorul libertății, cu inima sfâșiată de judecata conștiinței — a sfintei conștiinți. Acolo, sus în deal... singurătatea se așterne tristă, funerară... și pas de om nu atinge cărării cea îngustă, până când un alt fericit se întoarce cu dor spre momâni, lângă fratele său de erl... Glasul îngănat al bătrânului călugăr sibastru la o laltă cu ceț păcătoși — spre paza cuibului lui sfânt și mângâierea sufletelor sfâșiate de păcate. — prea slab răsună la gura gropii, prea plâpând, prea puțin... Dar sunt cântări, sunt osanale să primească pe cel dus... e șoptirea isvorului de munte, e concertul vibrator al cântăreților din crâng. Și atunci când moșneagul cu fața blândă ca icoana, lăcrămând scoborâ, — cărării după serviciul creștinesc al ineropării, rămân ei cântăreții — ei vecinicii cântăreții ai firei, să părăsească țărâna celui aruncat în gropă, după ce viața chinată s'a scris a pustiu... îi cântă rugăciuni adorabile într-o voce departe de pământul născărei, și îngănat simfonii desmerdătoare se resfăță pe verdeata cea milostivă ce îmbracă momâniul lui singuratec...

...Când soarele strălucește votos pe bolta albastră, amăci se aud din bel sug: chiote, hubițuri, cântece, fluier... Este muna fără curmare a acestui popor, care duce spre isihăvi pe firul vietii sale, încercat de lanțuri. Și cu toată această blestemată a lor sibiaste, — soția rămasă acasă în floarea tinereții, muna ce-și plânge ursita pe vatra părășită, sau o pilășii ce sgrebulesc rălăcitori pe la pragul nendurător al străinilor, — aceste icoane dăioase zugrăvite...

GALERIA ARTIȘTILOR ROMÂNI
D-1 PAVELESCU-DIMO

Creator în niște cadre nespuse de triste, nu pot să înăbușe în sufletul acestui popor — dorul — prea sfântul dor. — dorul de soție, dorul de cămin — îndumnezeitul dor... Și doinele și cele mai duioase cântări sunt îngăbate tremurător, haiducește, așa cum numai sufletul copleșit de necazuri, al neamului nostru, poate să cânte. Ei plâng-cântând și plânsul lor cântat e îngănat de tremurarea frunzelor, de cîrîpîl duioaselor sbrătoare, sau de oftaturile lor, adâncile lor oftaturi, cari povestesc în melancolia lor o lume de regrete, o lume de simțămînte pocăitoare ce cer o izbăvire cerului. Și ciocăniturile lor urmează în cadența cântărilor lor adânci sub impulsul dorurilor lor înăbușite, până când amragul — părintescul amurg — își întinde mantia lui de tată peste capetele pleșuve ale acestor înmormîntați de vii...

Atunci ei încetează zgomotul e-femer și, în siraguri colorate în cenușiu... se perd în celulele lor joase, în mormintele lor de noapte. E îngrozitor de trist să-i vezi cum amuțesc la strigătul amenințător al paznicilor din coridoare, atunci când clopotul dogit din turla schitului secular le vestește că omnicul e inabilitat și că a venit ceasul odihnei.

În vârtejuri nelinchipuit de străni, par a se lăsa pe pleoapele lor obosite, fantome infiripate din vraja pădurii, sau din vraja păcatelor ce-au săvârșit, sărmanii, când stăpîneau ca fetiți cei frumoși (sără libertății... O singură viață mai pălpăie în mijlocul acestei singurătăți: prin zidul crăpat al schitului se vede cum vântul joacă flăcărița unei candelă pe fața aproape stearsă a unui sfânt.

Și până la urmă, târziu, când luna stăpînitorea nopții, dispăre în geana fumurie a vreunui nor trecător, gacea închisorei nu este tulburată de cât de șoptitul murmurător al pîrîlășului din vale, de vîjăitul băznuitor al frunzelor de plopi, sau de strigătul nespuse de trist al sentințelei, care vestește că straja e în ființă și că nici un pas nu se apropie de înmormîntatul lăcaș.

...O pace adromitoare, născută din sîmul cel plin de poezie al firei, se lasă și pe pleoapele acestor neador-miți străjeri și mai înainte ca auro-ra să bată la poarta Răsăritului, a-tipese și ei în vraja unei odihne ce se găsește povestită doar în bazinele vechi... Și acum o privire ar putea să vadă cum lăcașul închisorei pare o criplă enormă, care adăposteste mii de suflete pe cari blestemul îngrozitor al vre-unui păcat le ține adormite o jumătate din viață.

„Vraja mută în care zace tot cuprinsul, îmi lăcrămează sufletul sub aspectul acestui cadu trist: iar fluieratul tănuitor al vîntului de noapte îmi aduce în minte înțelesul a trei cuvinte de demult... trei cuvinte rostite de niște străbuni cătăciteri... sunt lacrimae rerum!..”
Octombrie 1910. Delaziliste.

DIN NEAJUNSURILE CUI-VA

(urmare)

Sîmbătă, 25 Septembrie.

Sunt fapte în viața noastră cari, cu toate că se perindă sub ochii noștri, cu toate că noi trecem prin toate fazele lor, tot noi le suportăm și consecințele; cu toate acestea însă, vă spun drept, tot nu ne vine să credem că semenii noștri, tovarășii aceștia de toate zilele, să n'ăibă în sufletul lor o pîrticică mică de tot, în care să se găsească ase-munele căteva sentimente frumoase și cari să-i îndemne din când în când spre calca cea adevărată și dreaptă.

Azi dimineață Puiu s'a sculat c'o tuse aspră de tot, de nu știam ce să-i mai facem nici eu nici Teodora. Ea, sărmana, de, ca mama, își perde mai repede cumpătul. I-am făcut un ceaf de floare de soac, i-am dat să l

Unul dintre cei mai distinși și har-nici sculptori români este fără îndoială și d. Pavelescu-Dimo, care s'a făcut cunoscut, atât la noi, cât și în străinătate, prin operele sale de artă. D. Dimitrie Pavelescu-Dimo s'a născut la 1870 în orașul Calafat din părinți moșneni. Studiile primare și gimnaziale le-a făcut la Craiova, iar cele liceale în București. Aici a intrat în școala de Belle-Arte avînd de profesor pe sculptorul Georgescu. După aceea a plecat în Italia, la Florența, unde s'a specializat în sculptură.

Dintre lucrările principale ale sculptorului D. Pavelescu, amintim: Monumentul din Brăila, al împăratului Traian, inaugurat acum câțiva ani,

bustul d-ului Nicu Filipescu, fost ministru, monumentul Independenței din Pitești, bustul lui Traian din Turnu-Severin, al sculptorului Georgescu, monumentul familiei Marincu din Calafat, etc. La Posada, fosta reședință regească în timpul războiului de la 1877, a făcut un splendid cavou pentru familia Marincu, etc. etc.

D. Pavelescu lucrează acum la monumentul Independenței, care se va așeza pe una din marile pietre din Craiova. Acest monument este un adevărat cap d'operă.

D. Pavelescu își are atelierul în Florența (Italia), unde dezvoltă o mare activitate, făcînd cinste în străinătate neamului românesc. S.

bea ferbinte, l-am înfășurat bine și s'a culcat iar în pătuțul lui.

Să fii întâi tată, ș'apoi să vezi ce înseamnă dragostea de copil. Parcă teată ziua aști vrea să-i am în preajma mea, să mă joc cu ei, să le privesc gesturile, mișcările, vorbele, rîsul; ah, îmi sunt așa de dragi cum nu vă puteți închipui. Mă uit la Puiu și parcă mă văd pe mine, mic, micuț ca el, alergînd desculț și cu capul gol, cât e zîlucia verii de mare, prin praful șoselei din satul nostru, apoi indemnînd pe Plăvan și Duman să bea apă din jghia-hul de lemn, acoperit cu mușchiu, dela puțul lui nea Pătran, din marginea șoselei.

Ce vremuri erau pe-atunci. Pe noi nu ne-a îngrijit tăicuțu și măicuța așa cum îngrijim de copii noștri; pe noi ne lăsa în paza lui Dumnezeu, și el a avut grijă că, iată, ne-a făcut voinici și sănătoși.

Întîrziaseam dela slujbă cu îngrijirea lui Puiu doar o jumătate de oră, și când am intrat pe ușa bi-roulului, nici n'am apucat să mă des-brac de palton, că mă și pomenii cu d. șef restindus-e la mine ca'ntot-deauna:

— Acuma se vine d-le la slujbă, acuma se vine?

— Mă ertați d-le șef, dar...

— Ce dar... d-le, ce dar... în tot-deauna întîrziți și apoi vii cu diferite pretexte...

— D-le șef mă ertați dar mi-e un copil bolnav și...

D-le, să nu mai vii la mine cu astfel de scuze; slujba e slujbă și d-ta ești slujbaş.

Atunci, am simțit cum mi se suc

tot sângele în obraji; mă ardea așa de grozav, ca jeraticul din vatră și îmi svăneauă tîmplele, îmi vîjia ca-pul, am încercat să-i mai spu ceva și... și iar am tăcut.

Că am mai stat în urmă pe scaun și c'am mai scris ceva, nu mai știu nimic. Nu mai găseam astîmpăr, nu puteam să mă liniștesc, și parcă nu-mi venea să cred ochilor că se întîmplase ceva.

„Dumneata ești slujbaş”... Cătă răutate a pus el în exprimarea cu-vintelor acestora.

„Dumneata ești slujbaş”... Da, sunt slujbaş, dar mai întâi de toate sunt tatăl a trei copilași draguți și cuminiți, cum nu mai sunt alți mai draguți și mai cuminiți ca ei, ș'apoi... și abia apoi sunt slujbaş.

Are și el copii, e și el tată!

Da, oare să nu simtă pentru cop-il lui, ce simt eu pentru copii mei?

Atunci de ce să nu mă creadă că mi-e bolnav copilul?

Când am venit acasă, Puiu se juca sglombiu prin pătuțul lui, și cum n'a văzut a început să răză și să bata din palme de bucurie. L-am luat în brațe, m'am jucat cu el, l-am sărutat pe obraji, pe ochi, pe gurită. Doamne, Doamne, au atîta farmec și dragălășie copiii în fărîma lor de viață în căl, atunci când ești în preajma lor, nu se poate să nu se resfrîngă și în sufletul tău, cât de amărât ar fi, o pîrticică din dragă-lășiiile lor curate și senine.

Ca prin farmec uit și eu de tot de mai înainte când îi am pe lângă mine, și simt bine cum ștîngăriile lor vesele îmi dă puteri noi să pot lupta mai cu bărbăție împotriva

neajunsurilor ce le întîmpin la to-pasul.

Dorița și-a făcut rugăciunea de seară și se încearcă să învețe și pe Puiu să zică Tatăl nostru, dar el, micuțul, abia poate să lege câteva slove de somn ce-i e; a fugit dela ea ș'a venit la mine abia îngănînd:

— Tăticule, tu nu ești în cer...

— Nu Puiu, în cer e numai Dum-nezeu care e tatăl tuturor...

— Și-al tău tăticule, și al tău, mă întrebă el naiv.

— Da Puiu, și-al meu.

— Și ce face Dumnezeu acolo în cer tăticule, mă întrebă iar mirat.

— De-acolo Puiu, îngrijește el de noi, de-acolo de sus.

— Da tăticule... îngăună nedumerit, da... și puse capul pe pernă.

— Da Puiu tată, da. Pleoapele îi căzură greoaie pe ochii lui micuți și adormi ușor de tot, cu gândul sus, la Dumnezeu.

Duminică, 26 Septembrie.

Ce bine și ce mulțumit mă simt după o zi întregă de odihnă.

De mic am prins eu obiceiul să mă duc sîrbătoarea la biserică și de atunci și până acuma, nu știu dacă mi-a scăpat vre o sîrbătoare în care să nu mă duc sau cu sau altceva din ai mei.

Nu știu cum, dar când pășese pragul sfîntului lăcaș și intra în at-mosfera aceea plină de miresme cu-rate și sfînte, sufletul și mintea, lă-sănd cele pămînteste de o parte, se înalță din ce în ce mai sus, pe arini Dumnezești parcă, și se plimbă u-ușor și tainic prin cuprinsul lumii de-afol. Când es în urmă la sfîșitul slujbei, mă simt mai înviorat și se-nin, ca după cine știe ce faptă bună și mare.

Azi dimineață am luat pe Puiu și Dorița la biserică; Teodora a rămas-acasă cu Florica. Să fi văzut eu cătă luare-aminte ascultau rugăciunile-preotului și cu cătă evlavie au îngemunchiat când s'a citit evanghelia, și ei micuții mîntălegeau aproape ni-mic din tot ce spuneau cărtile sfînte, sfînte.

Azi, toată ziua am stat în mijlocul copiilor mei dragi, n'am jucat cu ei, i-am desmerdat, i-am sărutat, și nu poate fi mai mare și mai cu-rată fericire pe un părinte, de cîr-atunci când își vede casa plină de veselie și șgomot, făcut de copii lui dragi, sânge din sângele lui.

Ce plăcut și ce gingaș e azi să dai o creștere copiilor tăi micuți și dră-gălași, ca să-i pregătești bine de tot pentru ziua de mîine.

Să încep să le lămurești de-acu-ma, treptat-treptat cu etatea lor, rostul ce trebuie să-l aibă în lumea asta mare și rea.

E, dar e atît de greu.

(Urmează) P. G. Paul

SPRINGFIELD

Peste apă se strecoară
Adieri prin păpuris,
Când șfios se ngîna vîntul
Pe furis.

Și din plopi de pe margini
Însirați perechi, perechi,
Stați și-ascult cum își îngîna
Basme vechi.

Iar tîrziu, când stinse toate
Stelele pe cer se strîng,
Iar mă prinde dor de tine
Și iar plîng.

Const. Em. Argeșel

SFATURI CASNICE

Cum se albește fideșul. — Fideșul îngăbenit de vreme, își recapătă cu-icoarea dacă e frecat cu un burete in-muiat într'o amestecătură de «alb de Spania» cu apă caldă din care s'a fă-cut o pastă grosicioară.

Fideșul se șterge apoi cu o cârpă de lînă până se usucă.

ILUSTRUL MATEIŢU

— ROMAN DE GEROLAMO ROVETTA —

— Urmare —

Cine ştie!... Adevărata lui viaţă, fusese viaţa publică; trecutul lui, trecut istoric al noii Italiei. Acum că atinsese vârsta de 50 de ani sau chiar şi de 60, după ce făcuse şi desfacuse atâtea lucruri, după ce câştigase şi risipise milioane, Matei Cantasirena era încă omul debuturilor lui, tot aşa de arzător ca la început, tot aşa de sănătos şi cu speranţe. Tot ce-i aparţinea, ar fi încăput într'un geamantan, pe care l-ar fi putut duce cu el. Şi poate, încă, geamantanul, l-ar fi împrumutat de la Gioconda! Evelina şi Nora, prinse în angrenajul acestei existenţe ameţitoare, se învăţaseră şi isprăviseră prin a deveni şi ele două roate principale ale acestei uimitoare maşini.

Nora, căreia Matei Cantasirena îi zicea în totdeauna „E-le-o-no-ra”, făcând să sune cu plăcere toate vocalele acestui frumos nume muzical, era profesoară de piano şi de cânt. Avea glas şi descifra frumuseţile; în fond un talent nu prea ceva grozav. Dar unchiul ei reuşise, prin intrigile şi influenţa lui, a face s'o admită ca profesoară la Conservator.

Evelina era la redacţia marelui *Dictionar al Patrioţilor în viaţă*; căci de morţi, Matei, nu se ocupa decât dacă trebuia să deschidă o subscripţie publică, pentru a le ridica un monument. Dictionarul apărea în fascicule, în momentele cele mai grele, când nu se mai vindea jurnalul, sau când ministerul suprime subvenţia; de altfel, Cantasirena începuse a fi ministerial odată cu Cavour, şi de atunci rămăsese ministerial, cu toate că miniştrii se schimbaseră în atâtea rânduri.

În faţa conştiinţei lui de publicist, „dreapta” şi „stânga” nu erau şi nu puteau fi de cât cele două mâini ale aceluiaşi corp: patria... patria oamnelor cinstiţi, bine înţeles.

Când pregătia o nouă fascicolă a *Dictionarului Patrioţilor în viaţă*, Cantasirena scria scrisori, făcea vizite, cerea celor interesaţi amănunte, lămuriri, notiţe, desluşiri; ştia să desfundă faptele frumoase, uitate, sau cele rele neafiate, şi patriotul în viaţă atât pentru a-l face să tacă, cât pentru a-l face să vorbească trebuia să plătască.

După ce isprăvea cu patrioţii cari făcuseră Italia, venea la cei cari o servise, sau care o serveau încă. La patrioţii cari o onorase în ştiinţe şi artă... Apoi începea o nouă serie, pe care Matei o putea prelungi până la infinit: patrioţii „binefacerei”. Căma nune prin călăuze, prin anuarele oficiale, şi buna Evelină, era în stare la nevoie, să facă 5, sau şase patrioţi pe zi. De altfel îşi asocia, la rândul ei, auxiliari; erau nenorocii tineri, prinşi în sfera atracţionasă a Norei şi concediaţi tocmai când le era lumca mai dragă. Nenorocii, pentru a o mai vedea încă, pentru a respira aerul pe care-l respira ea şi poate şi cu speranţa de a o face geloasă, se punceau să facă curte Evelinei, care moştenea astfel toaletele învechite ale Norei, precum şi amoroşii ei coterosi.

Ea trăia din reflex în strălucirea celestă, dar fără a fi nici întu-necată, nici absorbită. Evelina era destul de orată. Un corp mititel, slăbuc, şi rău făcută; păr puţin, lins şi de un blond spălăcit; dinţii despicăţi şi aproape toţi stricaţi; faţa de o transparenţă vagă de fildeş îngălbenit şi ca lucind de năduşală; vederea înceţoşată de continua scilpeală a sticlelor ochelarilor care îi tremurau pe nasul prea mic.

Şi totuşi, cu toate cusurile acestea, nu era lipsită de o oarecare dragă-lăsie, a ei proprie. În loc de a o întu-neca, aprecierea frumuseţii gălăgioase şi infloritoare a Norei îi era în spate folos.

Din contrast se năştea în favoarea ei un sentiment de milă, amestecat cu simpatie, atenţie; înfăţişarea ei de tânără bolnavă resemnată o făcea interesantă.

Glasul ei de ordinar învăluit lua, în lungile convorbiri intime, modulări dragălaşe, de o strănzătoare căldură. Când îşi scotea ochelarii, ochii e cenuşii, puţin cam obosiţi, se în-sufleteau de o flăcăre repede şi privirea ei ciudată avea tainice mângâieri.

Pentru Evelina ea şi pentru Nora singurul gând era să plăce din casa aceasta şi „săşi facă un rost”. Părăsite, cum fuseseră până acum, cele două fete trebuise să se gândească la ele şi să se descurce singure, ca strengării dupe uilte.

II

Nora nu-şi scosese încă nici jacheta nici căciuliţa ei de lutru.

Îndată după dejun, avea de gând să se aşeze la fereastră, de strajă, pentru a pândi pe cei „doi domni” cari o aşteptaseră la eşire şi o urmăriseră de departe, până acasă, cum făcuseră şi în ajun.

Şi dacă nu se mai arătau? Nu ştia d-lor că în ziua aceea, ea trebuia să se ducă la Schönfeld?...

Poate că se vor duce şi ei, ca să se prezinte.

Şi dacă nu mai apăreau, nici pe stradă, nici la Schönfeld?

„Asta nu este cu putinţă!” şi zise Nora, vorbind singură şi mestecând cozonacul în cafea.

Apoi întorcându-se de odată către Gioconda.

— Veţi spune d-lui Laner, să nu vie la prânz dacă vrea să mă vadă. Să vie după 4. La 12 am o lecţie.

— La d-na Schönfeld? întrebă bu-cătăreasa mâncând stafidele ce mai erau în fărâmiturile cozonacului, rămas pe farfurie.

Nora nu răspunse, pentru că nu avea de dat socoteală.

Se înţelese cu Schönfeld, prietena ei cea bună, de o camdată să se ducă s'o vadă în toate zilele de la 12 până la 3, pentru a repeta pe *Carmen*.

Acesta nu era de cât un pretext care ascundea o cursă condusă cu multă dibăcie. Într-o zi sau alta, avea să vină cei „doi d-ni”, ai Norei şi atunci, ca din întâmplare, ar fi avut loc faimoasa prezentare.

— Da, da! Trebuia o desluşire, ca să ajungă la fapt.

Nora, după ce-şi astămpără foamea cu cozonac şi curmale, după ce se duse în bucătărie săşi ia apă singură, şi după ce bău, intră în odaia de alături, la fereastră şi începu să fredoneze.

— În casa asta, începu ea a spune tot supărată, după o tăcere, este mai întâi de toate şi în frunte d-na Gioconda, apoi Numa, apoi tu — şi ară-tă pe Evelina — şi în sfârşit, cu pen-tru frimburii... când rămân!

Evelina, care până aci nu se supă-rase, se simţi pichirăsită de tovară-şia umilită a pisicii şi a servitoareii.

Fără îndoială, răspunse ea, urmând a scrie, dar cu ironie, şi cu un ton puţin cam tărăgănit, fără îndoială, când vei fi d-na Laner, vei avea tu cel dintâi loc în casă.

— Ştiu eu şi mai bine ca tine, soar-ta care mă aşteaptă dacă iaş pe d. Laner! Pentru asta... Dar mai avem vreme! Las şi eu pe unchiul Matei în pace!

Şi Nora isbucni în hohot de râs.

— A! a! unchiul Matei! Prodigios, unchiul Matei! De abia acum a descoperit că după convenienţele cele mai elementare, reputaţia scumpe-lor fiice cere să dea afară pe usă pe Laner.

Evelina nu mai scria; asculta foarte interesată şi turbarea pe

care căuta s'o ascundă era aşa de vădită, că nu ar fi scăpat Norei din vedere, dacă aceasta ar fi dat cea mai mică atenţie. Dar Nora era ocu-pată la fereastră.

— Unchiul Matei, urmă Evelina, ca s'o facă să vorbească, a avut dreptate. Un tânăr pe care-l primeşti în fiecare zi... nu era convenabil.

Cealaltă se întoarse foarte mirată.

— Uite, uite!... Ce te-ai făcut aşa de diplomată?... Nu ştii şi tu ca şi mine, pentru ce atrăsese unchiul pe acest tânăr, aci? Era pentru cei 20 de mii de franci! Şi acum tot nu şti pentru ce, azi, sub un pretext cins-tit, îi concediază?...

— Ori cum ar face, ori te ia, ori nu, cele 20 de mii de franci Y apar-tin, şi trebuie să i le dea înapoi! Şopti Evelina, cu un accent ciudat de o secretă râvnire.

Apoi adăogă, privind-o fix, cu toate că Nora era întoarsă cu spa-tele, şi sta mereu în picioare la fe-reastră.

— Dar nici tu nu ţii la d. Laner?

— Asta nu te priveşte pe tine!

Ochii Norei se aprinseră; scân-teia de bucurie şi de orgoliu satis-făcut, pe când, din gură, fredona aria lui *Carmen*, cu o voce limpede şi expresivă, şi se acompania tam-burinând pe geamuri.

„Amorul e copil pribeag...” De odată încetă din cântat, alergă la oglindă îşi îndreptă pălăria şi bu-clele ei blonde, potrivi nodul de la cravata de mătase liliachie, care îi făcea mai delicată frăgeţimea tenu-lui ei trandafiriu, îşi încheia jacheta, se suci şi răsuci în oglindă, arătându-şi sub vestmântul cel strimt, linia deja plină şi rotunjoară a soldurilor, apoi la repezeală, luă umbrela, un sul de note şi vru să iasă.

— Dar d. Laner? îi strigă Evelina.

— Am lăsat vorba Giocondei! să vină după 4. Şi dispăru ea un fulger.

Tirolianul care aştepta în anticameră nu avu vreme s'o salute, sau s'o vadă; era departe; pe scară se au-zea fâşitul fustelor, pasul ei cel mic.

Nora, imediat după plecarea ei, puse condeiul pe călimară, alergă la fereastră îndesându-şi ochelarii şi se puse la pândă; se ascunse după perdelele având grija să nu fie zărită.

În acelaşi timp, trecea, cu ochii în spre fereastră, un bărbat de oare-care vârstă, nalt, teapăn, cu aer de aristocrat şi de o eleganţă căutată; cu mustăţile şi părul de o culoare nedormită şi falsă, specială blonzi-ilor îmbătrâniţi.

Un soi de pipernicit, foarte vul-gar ca înfăţişare şi ţinută, îmbrăcat în negru, cu barba văpsită şi părul argintiu, cam creţ sub o pălărie înaltă de modă veche, se făcua lăngă ea, săltând ca s'o ajungă, dând din mână ca să-i vorbească, cu nasul în vânt.

Evelina nu-l perdea din ochi; cu riozitatea ei era din ce în ce mai a-lăţată, şi ochii îi deveniseră pătrun-zători sub ochelari, sclipind de mi-rare şi răutate.

— Unde vrea să ajungă zăpăcita asta? se gândea ea.

De odată cel mai mare din cei doi, acela care avea aerul distins, tresări şi atinse repede braţul tovarăşului său.

Nora eşea de acasă; ea trecea dru-mul cu o ţinută serioasă şi discretă, păzindu-se de a se întoarce şi de a lăsa pe cei doi necunoscuţi să vadă că observase prezenţa lor. Ea trec-naintea lor repede şi merse pe acelaşi trotuar, cu un pas uşor şi regulat.

Evelina, sigură de a nu mai fi ză-rită, întredeschise fereastra şi se ple-că în afară, ridicându-se în vârful degetelor, pentru a vedea cât mai de-parte posibil.

Nora, urmărită de cei doi bărbaţi, înainta mereu foarte sireată cu o gravitate îndărăjită, fără a schimba nimic din mersul ei foarte ritmic. Cu sulul de note sub braţ îşi ridica rochia cu mâna ei mică şi înnănu-şată, arătând astfel un picioruş sub-ţire, care părea lung, atât era de mic în pantofelul ei atrăgător. Sub al-

beaţa fustelor, din când în când, se zărea pulpele delicate ce se dese-nau prin ciorapil negri.

Toţi cari o întâlneau erau atraşi de privirea ei.

Înfăşurată de o atmosferă de ad-miraţie şi de dorinţi, avea senzaţia pătrunzătoare şi adâncă, în inimă, în carnea ei. Umbrietul îi devenea mai îndrăzneţ şi frumuseţea mai cuceri-toare...

Evelina rămase la fereastră atât cât nu o mai văzu; apoi închise fe-reastra şi, liniştită se duse de se a-şeză la locul ei obişnuit.

— Unde vrea să ajungă zăpăcita asta?

Se puse din nou pe scris, dar cu gândul la Nora şi la cei doi d-ni. Un gând o făcu să tresară; ridică capul şi rămase ca absorbită, cu condeiul între degetele ei subţiri şi de culoa-rea chihlibarului. Numa, pisicuţa care sărise din nou pe masă, îşi făcea foaleta conştiinţioasă, lingându-şi labele.

Evelina se uita la ea, dar nu o ve-dea: în închipuirea ei, vedea înfăţi-şarea slabă a lui Pietro Laner, cu o-chelarii lui pe după urechi.

— Pietro Laner!... Când va afla trădarea Norei ce va face?... Ce lovitură pentru el!... O să înelumească de durere... Dar, nu sunt eu aci? se gândea Evelina.

Cu timpul şi cu perseverenţă, a-mestecându-şi plânsul cu a durma-mului părăsit, luând parte la durerea lui, nu va izbûti oare a-l mângăia şi a-l linişti? Şi cu ochii pe jumătate în-chişi, aplecată pe fotoliu, se lăsa a fi dusă, zămbind visului ei.

În acest moment se auzi soneria în anticameră. Gioconda trecu prin odaie pentru a se duce să deschiză, şi se întoarse numai de cât, închi-zând uşa în urma ei.

— Încă unul! Vrea şi asta să aş-tepte acum pe d. director, şi vrea ab-solut.

— Ah! Tirolian, de sigur. Astăzi o să fie invazie.

Soneria se auzi din nou.

— Iac!... Ce-ţi spuneam!

Şi se duse să deschiză, răzând, şi ronţăind la boabe de cafea în dinţi.

— Trebuie să fie d. Laner, se gândi Evelina. Repede şi trecu mâna prin părul ei lins, îşi potrivi fularul la gât şi se puse pe scris, dreapta, cu capul uşor aplecat în spre umărul puţin mai ridicat ca celalt, ca astfel să sta-bilizească o simetrie prin dragălaşa poză luată.

În adevăr, era Laner. Evelina îl auzi vorbind cu cineva care aştepta în anticameră.

— Am să-l prind în treacă, pe di-rectorul! Este o javră! Asta înseamnă să asasinezî lumea!

— Linişteşte-te, d-le Brunetti! îi zicea Pietro Laner.

— Este o escrocherie, o adevărată escrocherie!

— Linişteşte-te; d. director va şti să potrivească lucrurile astfel ca să fi mulţumit.

— O! dacă nu le-o potrivi... le pot-rivise eu!

Se făcu un moment linişte, apoi se auzi încă Pietro Laner, care îşi lua rămas bun: Dă-mi voe d-le Brunetti... trebuie să vorbeşc puţin d-relor.

Apoi intră în odaie.

— Cine este acest d. Brunetti? în-trebă Evelina pe Pietro Laner, cu oare care emoţiune.

— Este reprezentantul fabricii de hârtie Maslianico, care o furniza *Renovatorului*.

Tânărul vorbea puţin cam aspru, iritat, cu ochii roşii şi înfundăţi în faţa lui palidă.

Se apropiă de masă. Nu-şi scosese pardesiul care era deschis şi cu gu-berul ridicat; mângăia pe Numa care îşi întidea corpul ei mlădios sub atin-gerea uşoară a mâneli, apoi reluă bolborosind de ciudă şi încurcat de cele ce-avea să spună:

— Are dreptate d. Brunetti! Asta înseamnă în adevăr... să asasinezî lumea.

A se citi urmarea în „Universul Literar”, care va apare Duminică vi-toară.

CUIBUL DE VULTUR

de

Björnstjerne Björnson

Endregaardene erä un mic sat, care, închis între păreții înalți de stâncă, sta singuratic. Terenul pe care era situat era neted și roditor; fu însă fâlat prin mijloc de un fluviu, care curgea de pe munți. Acest fluviu se revărsa în niște ape mari, nu departe de sat.

Pe aceste ape veni într-o luntră un om, care întâi a început a stărpi în vale; nnumele lui era Endre și locuitorii de apoi ai satului erau urmașii lui. Unii ziceau că s'ar fi refugiat aci din pricina unui omor, din care cauză oamenii au a înfățișare așa întunecată; alții din potrivă afirmă că sunt vinovați de aceasta păreții de stâncă, cari chiar prin preajma zilei Sf-tului Iohann, încă de la orele cinci după amiază, nu mai lasă să pătrundă razele soarelui în vale.

De-asupra satului atârna un cuib de vultur. Era așezat pe un vârful de stâncă sus în munți; ori-cine putea să vadă când începea vulturul a cloți, nimeni însă nu putea ajunge la cuib. Vulturul plutea pe de-asupra satului, se repezea când asupra unui miel, când asupra unui ied și odată luă chiar un copil mic și skură cu el. De aceea în sat nu era siguranță, câtă vreme își avu vulturul cuibul în vârful stâncii. Printre locuitorii mergea povestea, că în vremile vechi ar fi fost doi frați, cari ar fi ajuns cuibul și iar fi distruși; însă în vremea de-acum nu era nimeni în stare să ajungă acolo.

Unde se 'ntâlneau doi în sat, vorbeau despre cuibul de vultur și priveau în sus. Se știa, când soseau vulturii iar în noul an, unde se năpusteau pricinuind pagubă și cine a făcut cea de pe urmă încercare de a se cățăra la cuib. Copiii se exercitau de mititai cu urcarea munților și copacilor, și, înainte de toate cu gimnastica, ca pe această cale să ajungă cuibul și să semene celor doi frați pomeniți: să-l poată distruge.

Pe vremea aceea, de care este vorba aci, cel mai vrednic flăcău din sat se numea Leif. El nu se cobora din Endre, avea părul ondulat și ochii mici, făcea fel de fel de glume și iubea femeile. El se lănda încă de copil, că se va urca odată la cuibul de vultur; însă cei bătrâni îi spuneau că nu are voie s'o spună cu glas tare.

Asta-l înflăcăra mai mult, și înainte încă de a ajunge în vjeștă, întreprinse urcarea pe vârful de stâncă. Era o luminoasă dimineață de duminică la începutul verii; puif numai trebuiau să fie scoși. Multă lume se adunase sub zidul de stâncă. Bătrânii se trudeau să-l abată de la acest gând, iar tinerimea îl atăta. Însă el ascultă numai de sine, de aceea așteaptă până se depărtă stăpâna cuibului, apoi făcu o săritură și se agăță de un copac la câțiva coti de la pământ. Copacul își da dintr-o crăpătură; el începu a urca această crăpătură. Mici bolovanii se espîrdeau sub piciorul lui, prund și pământ se rostogolea în jos, altminteri domnea cea mai adâncă tăcere; numai râul în fund curgea liniștit către îmbucătura lui, murmurând necentenit. Stâncă devenea din ce în ce mai aspră; câtva timp stăpâna atârnat într-o mână, căută cu piciorul un punct de sprijin și nu-l găsi. Mulți, anume femei, se întoarseră zicând că el n'ar fi făcut aceasta, dacă ar avea părinți în viață. El găsi totuși un sprijin, apoi căută iar, aci cu mâna, aci cu piciorul; sprijinul cedează, el lunecă, însă se prinde iarăși. Cei de jos își puteau auzi unul altuia răsunarea. Atunci se ridică o fată tânără, naltă, care se dea singură pe o piatră. Ea trebuie să-i fi fost logod-

nică încă din copilărie, deși el nu era în legătură de rudenie cu locuitorii satului. Ea își ridică brațele în sus și strigă: „Leif, Leif, pentru ce faci aceasta?” Tot norodul se întoarse către ea, tatăl ei stătea alături, însă ea nu-l recunoscu. „Coboară-te, Leif,” strigă ea; cu te iubesc, iar acolo sus n'ai nimic de câștigat!”

Fu văzut că sta pe gânduri, însă aceasta dură o clipă sau două, apoi se urcă iar mai sus. Măinile și picioarele se țineau iar cu tărie și de aceea cât-va timp merse bine; începu însă a osteni, căci se odihni des. Ca un prevestitor veni o pietricică rostogolindu-se în vale, și toți cari stăteau acolo trebuiră s'o urmărească cu privirea, până ce ajunse jos. Unii nu mai putură răbda, ci plecară. Fata stătea singură și dreaptă pe piatră, își frângea mâinile și privea în sus.

Leif pipăi iar cu mâna în juru-i, apoi, ea îl văzu deslușit cum își dete drumul brusc dintr-o mână, cum se prinse repede cu cealaltă, însă îi lunecă și aceasta. „Leif!” strigă ea atât de tare, încât răsunară stâncile.

„Se prăbușeste!” strigară cu toții și întinseră brațele în sus, bărbații ca și femeile. El se prăbuși cu adevărat, ducând cu sine pământ, pietre și prund; luneca, luneca necontenit și din ce în ce mai repede; oamenii se întoarseră și apoi auziră la spatele lor, pe stâncă, o trosnitură, o rupere, și îndată un sgomot surd, ca produs de căderea unui bulgăre de noroi.

Când avură din nou curajul de a se uita în jurul lor, Leif zăcea jos zdrobit și desfigurat. Fata zăcea pe piatră; tatăl ei o luă cu dansul.

Tineretul, care atătașe în cea mai mare parte pe Leif, nu îndrăznea acum nici a pune mâna și a-i da ajutor; nimeni nu voia să-l vadă. Trebuiră să vie cei bătrâni. Cel mai bătrân dintre toți când puse mâna, zise: „Acesta a fost nebun; — însă”, adăugă el privind în sus, „tot e bine, că atârna ceva atât de sus, în cât n'o poate ajunge ori-cine”.

Iosif Sarvary.

Ilustrația noastră colorată**Marile inundații din sudul Italiei.**

Nefericitul sud al Italiei a fost iarăși crud încercat zilele acestea. O bună parte a regiunii vezuviene a fost aproape nimicată în urma unor nemai pomenite inundații; sate întregi au fost din nou distruse, victimele omenești sunt încă nenumărate și ajutoarele sunt cu atât mai greu de dat cu cât circulațiunea este imposibilă în localitățile devastate, din cauza mării de noroi ce s'a revărsat peste ele.

Ultimele știri sosite din nefericita regiune spun că regele Victor Emanuel al Italiei se află la fața locului și că armata face, în opera ei de salvare, minuni de vitejie și de curaj.

Ilustrația noastră colorată din prima pagină reprezintă o scenă a dezastrului, dintr-o fotografie ce ne-a fost trimisă de corespondentul nostru din Roma.

DIN HAZUL ALTORA**Asupra aviațiunii**

Un aviator explică unui arendaș care vede un aeroplan în zbor:

— N'ai să poți tăgădui, dragul meu, că peste zece ani aeroplanul va fi față de automobil aceea ce era acum zece ani automobilul față de bicicletă.

— De sigur! De sigur! răspunde omul pământului. Toate astea însemnează moartea calului. Și când nu vom mai avea cai, d-voastră o să ne furnizați bălăgarul?

PROVERBE

Căinele nu fuge de pită, ci fuge de bătă.

După creastă se cunoaște puica care face ouăle moțate.

Pe una o ține de coarne și pe alta o mulge.

Mai bine să intrabi de două ori de cât să rătăcești odată.

Pomul se îndreptează de mic nu de mare.

Vremea păstrează paiete și nevoia le cumpără.

JOCURI**Cuvânt invers**

de d. Ioan Hartofilax.—Loco

Care-i cuvântul compus din nouă litere, adică din 6 vocale și 3 consoanante, și pe care citindu-l direct sau invers, să ne dea un sfat hygienic de dorit a fi aplicabil în ori-ce locuință?

Deslegarea șaradei din «Universul Literar» No. 41, este:

Mi-Nistru

Persoanele care prin tragere la sorti, au câștigat câte unul din cele 10 volume-biblioteca, acordate ca premii, sunt următoarele:

București: d-nii G. Mihăilescu, Ion Simionescu, profesor, și P. Gh. Popescu, d-rele Elvira Prutescu și Elvira G. Stăgmeyer.

Brăila: d-rele: Regina Soman și Alexandrina Berlic.

Gara Ungureni: d. N. Groapă, telegrafist.

Gioplea (Ilfov): d. H. Popiccanu. Ghidigeni (Tutova): d. Traian I. Statachiu.

Casă de SănătateSPECIALA PENTRU **BOALE DE FEME**— SUB DIRECȚIA — **Doctorului I. KIRIAC**

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalelor Eforiei
SECȚIE SEPARATĂ pentru BARBAȚI (hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale, stricturi urtrale, etc.)

Strada Sf. Ionică 8, în dosul Teatrului National — TELEFON 2196 —

MODE

Ultimele noutăți din străinătate se vând cu prețuri foarte reduse

La „SABINA“

— Strada Lipscași 72, Etajul I —

Lângă Papagal

4 lei prefacerea unei pălării

In provincie contra ramburs.

Reclama e sufletul comerțului

UN OBRAZ CURAT ȘI FRUMOS

Înainte și După Intrebujirea Cremii și Pudrei «Flora».

se obține prin întrebuințarea cremei și pudrei **FLORA** preparate de **Al. Itoanu** farmacist, furnisor al Curții Regale. Pudra «FLORA» fără bismut mărește efectele uimitoare ale cremei «FLORA». Crema lei 1,50. Pudra «FLORA» lei 2. Săpun Flora lei 1,25. Pomadă de păr «Flora» gătită pentru îngrijirea rațională și igienică a părului, lei 2,50. Capilogen «Flora» (apă de păr) sticlă mare lei 3,25, mică 2,50. Pasta de dinți «Bucol» lei 1. Apa de gură «Bucol» lei 1,50. Lapte de erin «Flora» pentru înfrumusețarea tenului lei 2. Săpun de Lapte de erin «Flora» lei 1,25. La neputință se restituie imediat costul.

FAINĂ NESTLE LACTATA

Nutrimet complet pentru copii, bolnavi și bătrâni.

Conține cel mai bun LAPTE din ALPI
Se vinde la toate drogheriile și farmaciile din Tara.

JUNII de ori-ce conditie în-vată perfect

Manierele Elegante cu **Lei 1.90** trimiși prin **mărei postale**, primind prin poștă

prompt, franco și recomandată o carte foarte utilă, care conține: *Regulele bune-cuviințe, ale frumoaselor purtări și ale etichetei, Arta de a se face cine-va plăcut în societate, Scrisori de amor și cereri de căsătorie, Limbajul florilor, Felicitări pentru zilele onomastice, Poezii pentru declamat în societăți, Versuri și toast, etc.*

Asemenea li se recomandă stăruitor: **Dicționarul de buzunar pentru talmăcirea cuvintelor radicale și zecilor străine din limba română.** Volum de 236 pagini. Costă **Lei 1.85** primit prompt, franco și recomandat la ori-ce adresă în toată țară.

Amândouă aceste foarte interesante cărți comandate și plătite împreună costă numai **Trei Lei** înaintați odată cu comanda. Ori-ce comandă se face numai prin poștă și se adresează împreună cu banii exact ast-fel: *Agentiei Universale de Publicitate literară PRESA, Căsuța poștală 453, București.*

Ținți acest anunț și păstrați-l

Pentru doamnele menagere

Recomandăm călduros „Regina bucătăriei“

Un volum conținând rețete complete pentru ori-ce fel de mâncări, pentru sănătoși și bolnavi.

Costul unui volum **1 LEU**

Pentru provincie se adaugă 10 bani porto

Contra ramburs nu se expediază.

Ocaziune Rară

De vânzare două scări de piatră cu preț foarte redus. A se adresa la ziarul «UNIVERSUL».

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

UNIVERSUL

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul“ oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

O VILA LA SINAIA

Construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaei, pe strada Furnica.

Un Dormitor de bronz

Foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la *Industria Metalică Marcu*, B-dul Elisabeta No. 5.

Un Divan-Pat și un salonaș modern

Cumpărate de la marele magazin de mobile *«La Centrala» Marco Dattelkreyer*, str. Carol No. 62.

Un mare pedestal de marmoră

Foarte frumos sculptat, pentru flori.

Una Bicicletă, una Pușcă de vânatoare și un pistol automat

Cumpărate de la marele magazin de arme, *B. D. Zissmann* calea Victoriei 44.

Un Gramofon perfecționat

O VIOARA

sistem Stradivarius
Cumpărate de la marele magazin *Jean Feder*, calea Victoriei No. 54.

Un flaut ornat cu fildeș cumpărat de la magazinul *La Harpa*, c. Victoriei 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat și o pereche cercei cu 6 pietre diamant, cumpărate de la cunoscutul magazin „*Ceasornicăria Colței*“.

Una pendulă de perete artistică lucrată, batând orele.

O elegantă pendulă de birou.

Donă fructiere, cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie *Th. Radivon*, Bulevardul Elisabeta No. 9.

Un inel de damă cu o piatră de valoare.

10 tablouri aquarele.

Șase ceasornice pentru bărbați.

Șase ceasornice „*Reveil*“.

20 abonamente pentru 6 luni la „*Veselia*“

40 abon. pentru 6 luni la „*Ziarul Calătorilor*“

Cu toate că acordă aceste mari premii, „UNIVERSUL“ menține aceleași prețuri de abonament adică:

— **Lei 18 pe un an; Lei 9,15 pe 6 luni; Lei 4,65 pe trei luni** —

Abonații mai primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR“, iar cei ce se abonează cu incepere de azi mai primesc un volum din

— Memoriile Regelui Carol I —

Spre a participa la premiile acestea, abonații pe un an primesc 30 de bonuri; cei pe 6 luni, 14 bonuri; iar cei pe 3 luni, 5 bonuri.